

EYLÜL AYI PARA PROGRAMI GERÇEKLEŞMELERİ HAKKINDA BASIN DUYURUSU

I- Genel Değerlendirme

1. 2005 yılı para programı çerçevesinde, 26 Nisan 2005 tarihli Niyet Mektubu ile Eylül 2005 sonu için Para Tabanı ve Net Uluslararası Rezervlere performans niteliğinde, Net İç Varlıklara ise gösterge niteliğinde hedefler konulmuştur. Eylül ayı sonu itibariyle Net Uluslararası Rezervler ve Net İç Varlıklara ilişkin hedefler tutturulmuş, ancak Para Tabanı gerçekleştirmeleri hedeflenen düzeyin üzerinde kalmıştır. Hedefler ve gerçekleştirmelere ilişkin bilgiler aşağıdadır.

II- Para Tabanı

2. Eylül ayı son beş iş günü ortalaması olarak hesaplanan Para Tabanı 26.835 milyon Yeni Türk Lirası olarak gerçekleşerek, 24.700 milyon Yeni Türk Liralık üst sınırın üzerinde kalmıştır.

3. Uygulanmakta olan para politikası, enflasyonun gelecekte izleyeceği seyrin hedeflenen enflasyon ile tutarlılığına göre şekillenmektedir. Bu nedenle, parasal büyüklüklerdeki gelişmeler sadece gelecek dönem enflasyonuna ilişkin içerdikleri sinyaller açısından değerlendirilmektedir.

4. Bilindiği gibi geçmişteki kronik enflasyon ortamında özellikle 1990'lı yıllarla birlikte parasal büyüklüklerle enflasyon arasındaki ilişki zayıflamıştır. Son yıllarda uygulanmakta olan programdan elde edilen başarılı sonuçlara bağlı olarak makroekonomik politikalara olan güvenin giderek yaygınlaşması ise finansal derinleşmeyi ve ters para ikamesini artırmıştır. Bu gelişmenin doğal uzantısı ise bu defa para talebinin reel olarak artması ve dolayısıyla tahmininin güçleşmesidir. Bu nedenle, 2001 yılından bu yana niyet mektuplarında gerektiğinde Para Tabanına ilişkin konulan hedeflerin gelişmelere koşut olarak gözden geçirilebileceği ifade edilmekte ve parasal genişlemenin enflasyonist olup olmadığı değerlendirilerek yıl içlerinde Para Tabanı hedefleri değiştirilebilmektedir.

5. 2002 yılından itibaren her yıl görüldüğü gibi, Para Tabanı 2005 yılında da hızlı bir şekilde artmaya devam etmiş, Haziran ayından itibaren 2005 yılı ikinci yarı hedeflerinin yenilenmesi gereği ortaya çıkmış, değişiklik konusunda IMF yetkilileri ile mutabakata

varılmıştır. Ancak, IMF ile gözden geçirme çalışmalarının tamamlanamaması nedeniyle parasal hedeflerin yenilenmesi mümkün olmamıştır.

6. Bu noktada son dönemde Para Tabanındaki genişlemenin kaynaklarının ve bu gelişmelerin içerdiği sinyallerin iyi değerlendirilmesi gerekmektedir:

- i) Enflasyon ve faizlerdeki hızlı düşüş, döviz kurlarındaki istikrar ve ekonomideki olumlu gelişmelerin devam edeceği beklentisinin, ekonomik birimlerin Yeni Türk Lirası taşıma ve kullanma alışkanlığını artırdığı bilinmektedir. Nitekim, Para Tabanının alt kalemlerinden emisyon hacmi, son beş iş günü ortalamalarına göre Eylül 2004 – Eylül 2005 döneminde yüzde 31 oranında artmıştır.
- ii) Uygulanan ekonomik programa ve artan güvene bağlı olarak genişlemeye ve derinleşmeye başlayan mali sektörde yeni kaynaklar daha çok Yeni Türk Lirası yatırım araçlarına yönelmeye başlamış, ve bu süreçte banka mevduatları en büyük payı almıştır. 2005 yılında bankalararası mevduat rekabetinin ve göreceli olarak azalan likiditenin de etkisi ile Merkez Bankası faiz indirimlerine sınırlı tepki veren mevduat faizleri, diğer yatırım araçlarına göre yüksek kalmış; finansal derinleşmenin yanı sıra, özellikle banka dışı kesim Devlet İç Borçlanma Senetleri portföyünden mevduata yönelme gözlenmiştir. Para Tabanının alt kalemlerinden bankaların Merkez Bankası nezdindeki Yeni Türk Lirası mevduatları, son beş iş günü ortalamalarına göre Eylül 2004 – Eylül 2005 döneminde yüzde 35 oranında artmıştır.
- iii) Böylece son beş iş günü ortalamalarına göre Eylül 2004 – Eylül 2005 döneminde Para Tabanındaki artış oranı yüzde 32 ile nominal milli gelir artış oranından daha fazla olmuştur.

7. Merkez Bankası, para talebindeki artışı, asıl olarak, ekonomideki istikrarın artmasının doğal bir sonucu olan sağlıklı bir gelişme olarak görmektedir. Bu çerçevede, son dönemdeki parasal genişlemenin enflasyonist olmadığı düşünülmekte, ancak orta ve uzun dönemli enflasyon eğilimi açısından vereceği sinyaller yakından takip edilmektedir.

III- Net Uluslararası Rezervler ve Net İç Varlıklar

8. Para programında performans kriteri niteliğinde belirlenen Eylül ayı sonu Net Uluslararası Rezervler alt sınırı 2.750 milyon ABD doları olarak belirlenmiştir.

30 Eylül 2005 tarihi itibarıyla, Net Uluslararası Rezervler ve alt kalemlerine ilişkin gerçekleştirmeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

(Milyon ABD doları)

Merkez Bankası Net Uluslararası Rezervleri	(1)	28.551
Hazinenin IMF'ye borcu	(2)	15.382
Hazinenin 1 yıldan kısa vadeli döviz cinsi borcu	(3)	0.0
Program tanımı Net Uluslararası Rezervler	(4=1-2-3)	13.169

Böylece, programda tanımlanan Net Uluslararası Rezervler 13.169 milyon ABD doları olarak gerçekleşerek, performans kriteri niteliğindeki 2.750 milyon ABD dolarlık alt sınırın üzerinde kalmıştır.

9. Para programında gösterge niteliğinde belirlenen Eylül ayı sonu Net İç Varlıklar üst sınırı 37.800 milyon Yeni Türk Lirası olup, hesaplama son beş iş günü ortalaması alınarak yapılmaktadır.

Söz konusu dönemde, Net İç Varlıklar ve alt kalemlerine ilişkin gerçekleştirmeler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

(Milyon YTL)

Merkez Bankası Net İç Varlıkları	(1)	472
Hazinenin IMF'ye borcu	(2)	23.229
Hazinenin 1 yıldan kısa vadeli döviz cinsi borcu	(3)	0
Program tanımı Net İç Varlıklar	(4=1+2+3)	23.701

Böylece, söz konusu dönemde Net İç Varlıklar ortalaması 23.701 milyon Yeni Türk Lirası olarak gerçekleşerek, gösterge niteliğindeki 37.800 milyon Yeni Türk Liralık üst sınırın altında kalmıştır.

10. Merkez Bankası'nın döviz alım ihale programının oldukça üzerinde döviz alması sonucu Net Uluslararası Rezervlerin öngörülerden fazla artması, buna bağlı olarak Net İç Varlıkların da hedeflenen düzeyin oldukça altında kalması, Merkez Bankası bilançosundaki gelişmelerin sağlıklı olduğunu ifade etmektedir.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.